

Interpellasjon

Fra: Nordkalottfolket, Toril B. Kåven

Ta folkets utmarksbruk på alvor – motorferdselloven trenger helhetlig revisjon.

Nordmenn, samer og kvener har hatt en utstrakt bruk av utmarka i nord. Bærsanking, innlandsfiske og virke til klær, utstyr og installasjoner har gitt en stor naturkunnskap og verdensbilde knyttet opp til bruk av naturen. Det har også gitt viktige fornybare arbeidsplasser. Utmarksbruk og -høsting er spesielt viktig i distriktene og hos den samiske og kvenske befolkningen. Å være i naturen er for de fleste avgjørende for bolyst og trivsel i nord.

Ferdse med hest og kjerre, og siden traktor, har vært del av generasjoners utmarkshøsting i nord etter hvert som det ble tilgjengelig. Så kom Motorferdselloven i 1978. Lovverket har vært med å hindre folk i Troms og Finnmark i å utøve sin tradisjonelle utmarkshøsting, og man forventer at utmarkshøstingen og utmarksnæring skal foregå uten bruk av moderne hjelpemidler. Lovverket kan også sies å være en del av fornorskningen og strukturell diskriminering av samisk og kvensk kultur: ved å nekte folk tilgang til naturområder, har staten sørget for at utmarkshøsting og -næring er nærmest utdøende i nord. Dette vises godt gjennom lovens §4c som fastslår at bærsanking og innlandsfiske regnes ikke som næring, mens dette har vært svært viktig næringsaktivitet og levemåte i nord.

Det råtner bær på rot for minst 60-70 millioner i førstehandsverdi, og innlandsfiskeressursen er enorm. Dette kan gi viktige arbeidsplasser i et fremtidig bærekraftig nord. Utmarkshøsting og utmarksnæring er i ferd med å dø ut, til tross for at mange har et stort behov og ønske om fortsatt å bruke utmarka. Dette gir ikke bare et tap av noen liter bær og fisk i løpet av året, men gir tap av identitet og tilhørighet til nord. Sanking jakt og fiske og det å kunne dra i naturen, er for mange en hovedgrunn til å bo i nord.

I en tid hvor pandemier har gitt stor arbeidsledighet og usikkerhet rundt fremtidens selvforsyning, har vi i nord fortsatt en intakt sjølbergingskultur, men som raseres av statens strenge begrensning av naturbruken. Samtidig er det nå massiv fraflytting fra nord, med 4000 fraflyttede de siste to årene. Dette er alvorlig og kritisk. Å skape arbeidsplasser er viktig for at folk skal velge nord, men for svært mange er tilgang til naturgoder viktig faktor for å bli værende. Det haster med å komme opp med tiltak som kan gi bedre livskvalitet og økt fokus på vår nordlige levemåte, så vi ikke mister enda flere innbyggere.

Gjennom generasjoner har vi i nord brukt naturen på en så bærekraftig måte at den flere steder fremstår som urørt. Man har vist i praksis hvordan bruk gir beste form for vern: gjennom sanking, fiske og foredling, følger man med, og tar vare på den naturen man er en del av. Denne sikrer viktig naturkunnskap, og bidrar til fornybare arbeidsplasser og sjølberging i fremtiden. Dette står ofte i sterk konflikt til en moderne naturvernfilosofi, hvor vern betyr å holde mennesker borte fra naturen.

Gjennom å praktisere og motorferdselloven så strengt som staten gjør, nekter staten folk å bruke sine tidligere leve- og høstingsområder, siden man hovedsakelig nektes å kjøre på vidda. Folket har dermed tapt store områder for bruk, og får ikke lengre bruke naturen slik man har gjort i generasjoner.

Motorferdselloven er nå 54 år. Kjøretøyene har gjennomgått en rivende utvikling på 53 år, og med digitaliseringen er overvåking og kunnskap rundt naturskader er enklere enn noen gang. Motorferdselloven har aldri hatt en helhetlig revidering, og Troms og Finnmarks befolkning har vært

holdt utenfor i utformingen av et lovverk som i aller høyeste grad angår vår kultur, levemåte. Det er vi i nord som er hardest rammet av at regelverket aldri har blitt tilpasset nord.

Motorferdselloven synes overmoden for en helhetlig revidering, hvor utmarksbrukere gis likeverdige muligheter til å høste av naturen, og skape viktige arbeidsplasser basert på generasjoners sankekultur. Selv om det finnes et løypenett, er det forsvinnende lite i forhold til den utstrakte bruken som tradisjonelt har funnet sted, og med dagens løyper er det umulig å bygge opp næring eller forsette den utstrakte utmarkshøstingen som er så viktig for nord.

Dette berører mange av fylkeskommunens ansvarsområder, blant annet næringsutvikling, kultur, samisk og kvensk kultur, natur, klima og miljø og regionalt planarbeid.

Spørsmål:

Har fylkesråden vurdert motorferdsellovens negative konsekvenser i arbeidet med å sikre fornybare arbeidsplasser i utmarka, øke bolyst, sikre vår utstrakte naturkunnskap og ivaretagelse av samisk og kvensk kultur?

Er fylkesrådet enig i at en helhetlig revidering av Motorferdselloven, hvor vår nordlige levemåte og kultur blir hensyntatt, vil vi kunne skape arbeidsplasser og gi økt bolyst?

Forslag til vedtak:

Fylkestinget oversender interpellasjonen til fylkesrådet.

Fylkestinget ber fylkesrådet vurdere å starte arbeid og prosess opp mot storting og regjering for å få en helhetlig revidering av motorferdselloven, hvor nordmenn, samer og kveners bærekraftige bruk av utmarka blir hensyntatt, og man bidrar til bolyst og sikrer at vår kultur bevares og videreutvikles.